

บทที่ 1

บทนำ

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยคุณลักษณะเฉพาะของบริษัท (Firm-specific Characteristics) ที่มีผลกระทบต่อการวางแผนภาษี โดยมุ่งเน้นศึกษาที่ลักษณะของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจในการควบคุม (Controlling Shareholder Characteristics) รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ (Firm Value) โดยได้ให้คำจำกัดความของการวางแผนภาษีว่าเป็นการทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล¹ (Income Tax Expense) ลดลง ทั้งที่เป็นผลกระทบทางตรง² (First-order Effect) จากการวางแผนภาษี และเป็นผลกระทบทางอ้อม³ (Second-order Effect) จากการเลือกนโยบายในการดำเนินธุรกิจ หรือวิธีปฏิบัติทางบัญชี ที่ส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (ต่อมาเรียกว่า ค่าใช้จ่ายภาษี) ลดลง โดยเป็น 1) การวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลงโดยไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี (Book-Tax Nonconforming Tax Planning) วัดค่าจากอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate ต่อมาเรียกว่า ETR) และ 2) การวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันลดลง (Book-Tax Conforming Tax Planning⁴) วัดค่าจากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อกระแสเงินสดจากการดำเนินงาน (ต่อมาแทนด้วย

¹ บริษัทที่ใช้วิธีภาษีเงินได้ค้างจ่าย (Tax Payable Method) หมายถึงค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (Income tax expense) ที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน สำหรับบริษัทที่ใช้วิธีภาษีเงินได้รอตัดบัญชี (Deferred Tax Method) หมายถึงค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบัน (Current tax expense) ที่ปรากฏในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ซึ่งบริษัทที่ใช้วิธีภาษีเงินได้รอตัดบัญชีทุกบริษัทถูกกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลดังกล่าว หรือสามารถคำนวณค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ในงวดปัจจุบัน ได้จากการบวกรายการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี และรายการลดลงของหนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี (หรือหักรายการลดลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี และรายการเพิ่มขึ้นของหนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี) กับค่าใช้จ่ายภาษีที่ปรากฏในงบกำไรขาดทุน ของบริษัทที่ใช้วิธีภาษีเงินได้รอตัดบัญชี

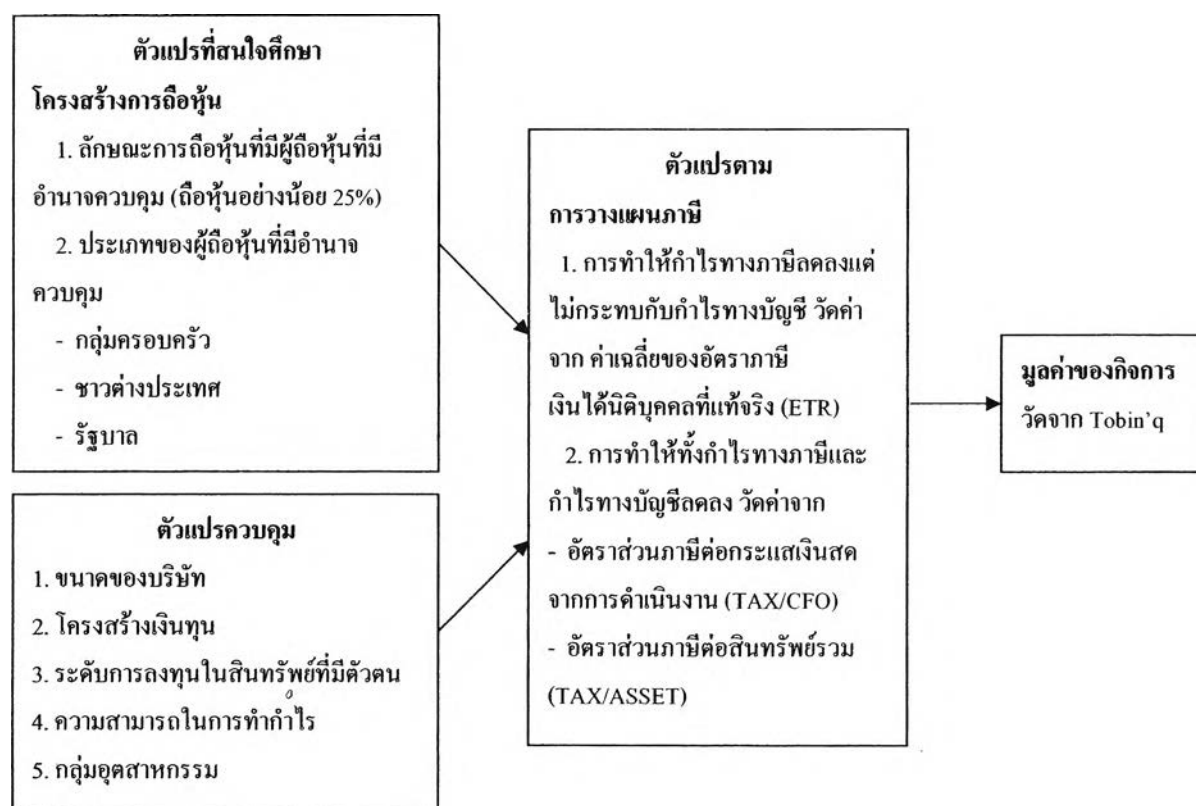
² ผลกระทบทางตรง (First-order Effect) เป็นผลของการวางแผนภาษีที่กิจการมีเจตนา หรือมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการลดค่าใช้จ่ายภาษี ได้แก่ การจัดตั้งบริษัทสาขาในประเทศที่เป็นแหล่งหลบเลี่ยงภาษี (Tax Haven) การกำหนดราคาโอน (Transfer Pricing) การย้ายโอนกำไรระหว่างกันจากบริษัทที่มีกำไรทางภาษีสูงไปยังบริษัทที่มีผลขาดทุนทางภาษี หรือมีสิทธิประโยชน์ทางภาษี เป็นต้น

³ ผลกระทบทางอ้อม (Second-order Effect) เป็นผลของการกระทำที่มีแรงจูงใจหรือมีเหตุผลหลักมาจากการประกอบธุรกิจ แต่ได้รับประโยชน์ทางภาษีเป็นผลพลอยได้จากการกระทำดังกล่าว ได้แก่ การเลือกแหล่งเงินทุนจากการกู้ยืมทำให้มีค่าดอกเบี้ยจ่าย นำมาหักเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษี การจ่ายค่าจ้างในการฝึกอบรม การปรับเปลี่ยนทรัพย์สินที่มีผลต่อการประหยัดพลังงาน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การกระทำใดมีเจตนาในการวางแผนภาษีหรือไม่ อาจไม่สามารถแบ่งแยกได้ชัดเจน

⁴ Badertscher และคณะ (2009) ได้อธิบายความหมายของ Book-Tax Conforming Tax Planning ว่าเป็น "tax planning that affects book and taxable income in a similar manner, including the tax benefits of debt financing." และความหมายของ Book-Tax Nonconforming Tax Planning ว่าเป็น "tax planning that reduces a firm's tax liability without reducing the firm's financial income." ซึ่งยังไม่มีการบัญญัติคำศัพท์เฉพาะเป็นภาษาไทย ที่ใช้สื่อความหมายของการวางแผนภาษีดังกล่าว รายละเอียดตัวอย่างของการวางแผนภาษี ทั้ง 2 ประเภทแสดงไว้ในภาคผนวก ก

TAX/CFO) และอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อสินทรัพย์รวม (ต่อมาแทนด้วย TAX/ASSET)⁵ โดยที่ผ่านมางานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการวางแผนภาษี ไม่มีการวัดค่าการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีลดลง ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะวัดค่าการวางแผนภาษีครอบคลุมถึงการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลงด้วย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยสนใจศึกษาถึงผลกระทบของลักษณะของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจในการควบคุม ซึ่งได้มีการควบคุมปัจจัยที่เกี่ยวกับคุณลักษณะอื่น ๆ ของบริษัท ประกอบด้วย ขนาดของบริษัท โครงสร้างเงินทุน ระดับการลงทุนในสินทรัพย์ที่มีตัวตน ความสามารถในการทำกำไร และกลุ่มอุตสาหกรรม รวมทั้งศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ ซึ่งแสดงเป็นแผนภาพกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

รูปที่ 1 รูปแสดงกรอบแนวคิดของงานวิจัย (CONCEPTUAL DIAGRAM)

⁵ ตัววัดค่าการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง ประกอบด้วย TAX/CFO และ TAX/ASSET ซึ่งข้อดีข้อเสียของตัววัดค่าการวางแผนภาษียังกล่าว แสดงไว้ในหัวข้อที่ 2.3.2.1 การวัดค่าการวางแผนภาษี

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Problem Review)

ภาษีนับเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ต้องนำมาพิจารณาในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากภาษีนับเป็นรายจ่ายที่มีอัตราตามที่กฎหมายกำหนดสูงสุดถึงร้อยละ 30 ของกำไรจากการดำเนินงาน โดยการลดลงของภาษีนับจะมีผลทำให้กำไรสุทธิและกระแสเงินสดจากการดำเนินงานเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการวางแผนภาษีเพื่อให้การเสียภาษีเป็นไปโดยถูกต้อง ไม่มีปัญหาขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐ และเป็นการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับเพื่อให้กิจการเสียภาษีเป็นจำนวนเงินต่ำที่สุด จึงเป็นเป้าหมายสำคัญอย่างยิ่งในการประกอบธุรกิจของภาคเอกชน

ในมุมมองทางภาครัฐ ภาษีนับว่ามีความสำคัญอย่างมากเช่นเดียวกัน ประเทศไทยมีรายรับกว่าร้อยละ 80⁶ มาจากการจัดเก็บภาษีอากรและจำนวนภาษีอากรทั้งหมดที่จัดเก็บได้ประมาณร้อยละ 70 เป็นการจัดเก็บตามประมวลรัษฎากร ซึ่งกรมสรรพากรทำหน้าที่ควบคุมและรับผิดชอบในการจัดเก็บภาษีอากรตามบทบัญญัติของกฎหมายภาษีดังกล่าว ภาษีอากรจึงนับเป็นแหล่งรายได้ที่มีความสำคัญที่สุดของรัฐบาล ในการนำไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศ และก่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชนโดยรวม โดยหลักการสำคัญของการจัดเก็บภาษีอากรที่ดีคือ จัดเก็บภาษีอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม กล่าวคือการเสียภาษีควรเป็นไปตามหลักความสามารถ หากกิจการมีรายได้มากก็ควรต้องมีการเสียภาษีมาก แต่เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายภาษีนับมีเงื่อนไขหรือแนวทางปฏิบัติที่เปิดโอกาสให้กิจการสามารถเลือกวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อทำให้ประหยัดภาษีได้ ดังนั้นกิจการจึงได้มีการนำกลยุทธ์ในการวางแผนภาษีมาใช้เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายภาษีให้ต่ำที่สุด

การรายงานกำไรทางบัญชีกับกำไรทางภาษีนับมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน กล่าวคือรายงานทางบัญชียังมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการแสดงข้อมูลทางการเงินต่อผู้ใช้งบการเงินให้เข้าใจถึงผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของบริษัท ส่วนรายงานทางภาษีนับมีวัตถุประสงค์เพื่อตอบสนองต่อการจัดเก็บภาษีให้กับภาครัฐ จึงทำให้หลักการทางบัญชีและหลักกฎหมายภาษีนับมีข้อแตกต่างหรือความไม่สอดคล้องกันเกิดขึ้น ซึ่งข้อแตกต่างดังกล่าวส่งผลให้เกิดความแตกต่างระหว่างกำไรทางภาษีนับกับกำไรทางบัญชี (Book-Tax Difference) งานวิจัยจำนวนมากในต่างประเทศ (Manzon และ Plesko, 2002; Hanlon, 2003; Desai, 2003) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างดังกล่าว และนำเสนอว่าการที่กำไรทางบัญชียังมีค่าสูงกว่ากำไรทางภาษีนับนั้น เป็นข้อบ่งชี้ที่สำคัญว่าบริษัทมีการวางแผนภาษี ซึ่งค่า ETR ที่คำนวณจากอัตราส่วนค่าใช้จ่ายภาษีต่อกำไรทางบัญชี เป็นอัตราส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างกำไรทางภาษีนับกับกำไรทางบัญชี และงานวิจัยทางบัญชียังส่วนใหญ่ใช้ค่า ETR เป็นตัววัดการวางแผนภาษี

⁶ ข้อมูลจากสำนักงบประมาณ “งบประมาณ โดยสังเขปประจำปีงบประมาณ 2551”

Citizens for Tax Justice ซึ่งเป็นหน่วยงานรัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัทกับค่า ETR และพบว่าบริษัทขนาดใหญ่ส่วนมากไม่มีการเสียภาษีหรือเสียภาษีในอัตราที่ต่ำมาก ข้อมูลจากผลการศึกษานี้ทำให้มีการออกมาตรการทางภาษี The Tax Reform Act of 1986 (ต่อมาแทนด้วย TRA86) เพื่อให้การเสียภาษีมี่ความถูกต้องและเป็นธรรมมากยิ่งขึ้น ต่อมาในงานวิจัยของ Gupta และ Newberry (1997) และ Shevlin และ Porter (1992) ได้ทำการศึกษาถึงผลกระทบของ TRA 86 ที่มีต่อค่า ETR และพบว่าภายหลังจากการประกาศใช้ TRA86 ค่า ETR มีค่าเพิ่มขึ้นจนใกล้เคียงกับอัตรากำหนดที่กฎหมายกำหนด

หน่วยงานรัฐบาลในประเทศไทย ได้มีการศึกษาถึงความเหมาะสมของการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ซึ่งใช้ค่า ETR ในการวิเคราะห์ โดย ดร.ชฎิล โรจนานนท์ สำนักนโยบายภาษี สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ศึกษาเรื่อง "สิทธิประโยชน์ทางภาษีในการส่งเสริม FDI⁷ ของไทย : การศึกษาโดยใช้อัตราภาษีที่แท้จริง (Effective Tax Rate)" การศึกษานี้ใช้ค่า ETR เป็นตัวชี้วัดว่าภาครัฐได้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพื่อส่งเสริม FDI มากน้อยเพียงใด ผลการศึกษาพบว่าค่า ETR ต่ำกว่าอัตรากำหนดเงินได้นิติบุคคลตามกฎหมาย และต่ำกว่าค่า ETR เฉลี่ยของกลุ่มประเทศอาเซียน โดยสรุปว่าข้อมูลดังกล่าวเป็นตัวชี้วัดว่า รัฐบาลไทยควรมีความระมัดระวังมากขึ้นในการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี ค่า ETR ที่ต่ำแสดงถึงรายได้ที่รัฐสูญเสีย (Tax Foregone) และเสนอแนะว่าภาครัฐควรพิจารณาหาแนวทางอื่นที่ไม่ใช่มาตรการทางภาษีมาส่งเสริม FDI หรือจัดระบบการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้ดีขึ้น ที่ผ่านมาในประเทศไทยงานวิจัยทางด้านการบัญชีภาษี โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผนภาษีนั้นมีจำกัด จึงควรที่จะได้มีการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนในการวางแผนทางปฏิบัติทางภาษี ให้มีความชัดเจน และเหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศไทยมากยิ่งขึ้น

ประเทศไทยมีวัฒนธรรมการบริหารและการวางแผนที่แตกต่างจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งงานวิจัยของ Tsakumis และคณะ (2007) ได้ศึกษาถึงผลกระทบของความแตกต่างของวัฒนธรรมระหว่างประเทศ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการหลบหนีภาษี (Tax Evasion) ใน 50 ประเทศ โดยคณะผู้วิจัยได้อ้างอิงงานวิจัยของ Schneider (2005)⁸ ที่ระบุว่าประเทศไทยมีระดับคะแนนการหลบหนีภาษีสูงถึง

⁷ FDI ย่อมาจาก Foreign Direct Investment หรือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทย โดย FDI มีส่วนในการยกระดับความสามารถในการผลิตสินค้าของอุตสาหกรรมของไทย ให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก เนื่องจาก FDI มีคุณลักษณะที่แตกต่างจากเงินลงทุนประเภทอื่น กล่าวคือ บริษัทและแรงงานไทยจะได้รับผลพลอยได้จาก FDI ในรูปของการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีการผลิต การพัฒนาฝีมือแรงงาน และระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานสากล

⁸ Tsakumis และคณะ (2007) ใช้ Tax evasion score ที่อ้างอิงมาจากงานวิจัยของ Schneider (2004) เป็นตัววัดค่าการหลบหนีภาษี (Tax Evasion) ของแต่ละประเทศ โดย Schneider (2005) ใช้คำ shadow economies ซึ่ง คำนวณมาจากค่าประมาณเชิงเศรษฐกิจของ

53.34 เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นใน 50 ประเทศที่ทำการศึกษา พบว่า ประเทศไทยมีคะแนนสูงเป็นอันดับที่ 3 รองจากประเทศปานามา และเปรู ซึ่งมีคะแนน 64.83 และ 60.37 ตามลำดับ ขณะที่ประเทศสหรัฐอเมริกา มีระดับคะแนนของการหลบหนีภาษีเพียง 8.60 เป็นคะแนนที่ต่ำที่สุดใน 50 ประเทศที่ทำการศึกษา นอกจากนี้ Ball และคณะ (2003) เสนอว่าสภาพแวดล้อมของประเทศไทยที่มีโครงสร้างการถือหุ้นเป็นแบบกระจุกตัว ทำให้ไม่มีความจำเป็นในการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ รวมทั้งการบัญชีการเงินและการบัญชีภาษีอากรของประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกันอย่างมาก ซึ่งเป็นแรงจูงใจสำคัญที่ทำให้บริษัทในประเทศไทยมีการรายงานกำไรต่ำเพื่อลดค่าใช้จ่ายภาษี จากสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาถึงพฤติกรรมการวางแผนภาษีของบริษัทในประเทศไทย โดยจะได้ทำการศึกษาดังต่อไปนี้ที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีของบริษัท ซึ่ง Shevlin (2007) เสนอแนะว่าทิศทางของงานวิจัยทางด้านการบัญชีภาษีในอนาคตควรให้ความสำคัญกับเรื่องนี้ โดยงานวิจัยครั้งนี้จะเป็นการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างบริษัทในประเทศไทย และมุ่งเน้นศึกษาที่ปัจจัยโครงสร้างการถือหุ้น

การวางแผนภาษีมีวิธีการปฏิบัติที่สลับซับซ้อน เป็นการยากที่จะกำหนดแนวทางที่แน่ชัดในการติดตามพฤติกรรมดังกล่าว U.S. Treasury Department ซึ่งเป็นหน่วยงานจัดเก็บภาษีของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้นำเสนอตัวชี้วัดการหลีกเลี่ยงภาษี ซึ่งประกอบด้วย 1) การเพิ่มขึ้นของค่าความแตกต่างระหว่างกำไรทางภาษีกับทางบัญชี 2) การลดลงของค่า ETR และ 3) การที่มูลค่าหุ้นเพิ่มสูงขึ้นแต่ค่าใช้จ่ายภาษีกลับลดลง หรือไม่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย (Desai และ Dharmapala, 2009) การเสนอตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นแรงจูงใจ ทำให้เกิดความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการวางแผนภาษี เนื่องจากสามารถนำตัวชี้วัดเหล่านี้มาใช้ในการวัดค่าการวางแผนภาษี และทำให้สนใจที่จะศึกษาว่าการวางแผนภาษีมีความสัมพันธ์กับมูลค่าของกิจการในทิศทางใด ซึ่งนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และนักลงทุนจำนวนมากได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลการเสียภาษีที่แสดงไว้ในรายงานทางการเงินของบริษัท โดยนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์และการตัดสินใจลงทุน และตามที่ระบุในบทความของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทความสำคัญของการวางแผนภาษีที่ทำให้ค่า ETR ลดลง จะมีผลต่อมูลค่าหลักทรัพย์ที่เพิ่มสูงขึ้น (Sira Intarakumthornchai, 2006) หรืออาจเป็นไปได้ว่าการวางแผนภาษีไม่ได้มีความสัมพันธ์กับมูลค่าหลักทรัพย์แต่อย่างใด ดังนั้นคำถามดังกล่าว จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจที่จะทำการศึกษาในเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

งานวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการวางแผนภาษีในแต่ละกลุ่มอุตสาหกรรม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ

1.3 ขอบเขตของการวิจัย (Scope of the Study)

งานวิจัยนี้มีขอบเขตของการศึกษารอบคลุมข้อมูลรายปีตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2544 – 2550 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ยกเว้นกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการ และการศึกษาเกี่ยวกับการวางแผนภาษีสำหรับงานวิจัยนี้จำกัดขอบเขตเฉพาะการวางแผนภาษีเงินได้นิติบุคคลเท่านั้น

1.4 คำจำกัดความของงานวิจัย (Terms and definitions)

งานวิจัยฉบับนี้ มีคำศัพท์เฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. การวางแผนภาษี (Tax Planning) หมายถึง การทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (Income Tax Expense) ลดลง ทั้งที่เจตนาซึ่งเป็นผลกระทบทางตรง (First-order Effect) จากการวางแผนภาษี หรือไม่มีเจตนาซึ่งเป็นผลกระทบทางอ้อม (Second-order Effect) จากการเลือกนโยบายในการดำเนินธุรกิจ หรือวิธีปฏิบัติทางบัญชีที่ส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง ทั้งนี้การทำให้ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลงอาจเป็นการวางแผนภาษีโดย 1) ทำให้กำไรทางภาษียลดลงแต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี (Book-Tax Nonconforming Tax Planning) และ 2) ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันลดลง (Book-Tax Conforming Tax Planning)

2. อัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลที่แท้จริง (Effective Tax Rate) หมายถึง อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคล (คำนวณจากกำไรทางภาษีคูณด้วยอัตราภาษีตามที่กฎหมายกำหนด) ต่อกำไรทางบัญชีก่อนหักภาษี

3. ผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมบริษัท (Controlling Shareholders) ตาม พรบ.หลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2551 กำหนดความหมายของ “อำนาจควบคุมกิจการ” หมายความว่า การถือหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงในนิติบุคคลหนึ่งเกินกว่าร้อยละห้าสิบของจำนวนสิทธิออกเสียงทั้งหมดของนิติบุคคลนั้น โดยผู้ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 25 สามารถคัดค้านการลงมติในที่ประชุมในเรื่องที่มีความสำคัญได้ ผู้ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 50 สามารถควบคุมกิจการ และผู้ถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ

ละ 75 สามารถควบคุมกิจการได้อย่างสมบูรณ์ สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ให้ความหมายของผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมบริษัท โดยกำหนดสัดส่วนการถือหุ้นตั้งแต่ร้อยละ 25

4. มูลค่าของกิจการ (Firm Value) งานวิจัยฉบับนี้พิจารณามูลค่าของกิจการจากมูลค่าตลาดของหลักทรัพย์บวกมูลค่าทางบัญชีของหนี้สิน ค่อมูลค่าทางบัญชีของสินทรัพย์รวม (Tobin's q)

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้บริษัทมีการวางแผนภาษีที่แตกต่างกัน ซึ่งจะเป็นการเพิ่มองค์ความรู้ในเชิงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยทางด้านการบัญชีภาษี และเป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการออกกฎระเบียบ เช่น สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) และกรมสรรพากร ในการนำข้อมูลมาใช้ประกอบการปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และ ระเบียบข้อบังคับ ให้มีความสอดคล้อง เหมาะสม กับพฤติกรรมการวางแผนภาษีของบริษัทในประเทศไทย

2. งานวิจัยนี้ได้นำเสนอตัววัดการวางแผนภาษีเพิ่มเติม จากการวัดค่าการวางแผนภาษีที่สะท้อนถึงเฉพาะการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลง แต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี โดยงานวิจัยนี้ได้ใช้ค่า TAX/CFO และ TAX/ASSET เป็นตัววัดค่าการวางแผนภาษีที่ครอบคลุมการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการวางแผนภาษี

3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีมูลค่าของกิจการ ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นว่าตลาดทุนได้ให้ความสำคัญกับข้อมูลทางภาษีหรือไม่ โดยจะเป็นข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อบริษัทในการนำไปใช้เพื่อการจัดสรรทรัพยากร และการลงทุนทางด้านการวางแผนภาษีให้มีความเหมาะสมกับประโยชน์ที่ได้รับ และมีประโยชน์ต่อหน่วยงานจัดเก็บภาษีที่สะท้อนถึงความสอดคล้องของค่าใช้จ่ายภาษีกับผลการดำเนินงานในมุมมองของตลาดทุน

4. เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างในประเทศไทย ซึ่งมีวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม วิถีปฏิบัติเกี่ยวกับการบัญชีภาษีเงินได้ และกฎหมายภาษีอากร⁹ ที่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้มีการศึกษามาแล้วในอดีต จึงเป็นประโยชน์ในแง่ของการศึกษาเปรียบเทียบกับผลงานวิจัยที่ผ่านมา โดยสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน อาจมีผลทำให้รูปแบบของการวางแผนภาษีแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นกับความแตกต่างหรือความสอดคล้องกันระหว่างหลักภาษีและหลักบัญชี ซึ่งประเทศที่หลักภาษีและหลักบัญชีมีความแตกต่างกันมาก จะทำให้มีการวางแผนภาษีสูงในรูปแบบ

⁹ ตามกฎหมายภาษีของประเทศไทย บริษัทต้องคำนวณภาษีจากงบการเงินเฉพาะเท่านั้น และไม่มีการบังคับใช้วิธีการบัญชีภาษีเงินได้รูดดับบัญชี

ที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลง แต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี โดยสภาพแวดล้อมของประเทศไทย หลักภาษีส่วนใหญ่จะมีความสอดคล้องกับหลักบัญชี¹⁰ จึงคาดว่าจะทำให้มีการวางแผนภาษีสูง ในรูปแบบที่ทำให้ทั้งกำไรทางบัญชีและกำไรทางภาษีที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันลดลง ซึ่งงานวิจัยครั้งนี้ได้วัดค่าการวางแผนภาษีที่ครอบคลุมทั้งการวางแผนภาษีที่ทำให้กำไรทางภาษีลดลง แต่ไม่กระทบกับกำไรทางบัญชี และการวางแผนภาษีที่ทำให้ทั้งกำไรทางภาษีและกำไรทางบัญชีลดลง

1.6 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เป็นการอธิบายภาพรวมของตัวแปร โดยอาศัยค่าสถิติในรูปค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด และการวิเคราะห์ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของตัววัดค่าการวางแผนภาษี ระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มที่มีโครงสร้างการถือหุ้นแตกต่างกัน และส่วนที่ 2 การศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study) ถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณลักษณะต่างๆ กับการวางแผนภาษี และความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis)

1.7 ส่วนประกอบอื่น ๆ ของวิทยานิพนธ์

บทที่ 2 กล่าวถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการวางแผนภาษี ประกอบด้วย แนวคิดทฤษฎี และการทบทวนวรรณกรรม และการพัฒนาสมมติฐาน กลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยและบทสรุป บทที่ 3 กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนภาษีกับมูลค่าของกิจการ ประกอบด้วย การทบทวนวรรณกรรม การพัฒนาสมมติฐาน กลุ่มตัวอย่างและการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยและบทสรุปเช่นเดียวกัน และบทสุดท้ายเป็นการสรุปผลการวิจัย ข้อจำกัดของงานวิจัยและทิศทางของงานวิจัยในอนาคต

¹⁰ Ball และคณะ (2003) เสนอว่าสภาพแวดล้อมของประเทศไทยมีโครงสร้างการถือหุ้นเป็นแบบกระจุกตัว รวมทั้งการบัญชีการเงินและการบัญชีภาษีอากรของประเทศไทยมีความเชื่อมโยงกันอย่างมาก